

Wstupte

NOWIS
SIMON
NEIL

DIVADLO PRACUJÍCICH
MOST

NEIL
SIMON

vstupte!

KOMEDIE
O 2 DÍLECH

---

překlad/Ivo T. Havlů

---

režie/Jana Kališová
výprava/Miloň Kališ j.h.
hudební spolupráce/
Ondřej Konrád
Přemysl Rut

---

9. 1. 1981

3. premiéra divadelní sezóny 1980/81

Nikdy nezačínám psát s úmyslem napsat komedii.

Vždycky nejdřív začínám uvažovat o všech tragických rysech svých postav.

Neil Simon

- XY Co vlastně píšete za hry, pane Simone?
- NS Komédie. Charakterní veselohry. Psaní gagů přenechávám jiným. Ve „Vstupte...!“ poví Clark Lewisovi, že umřel jeden jeho známý. Lewis se zeptá: „Kde umřel?“ a Clark odpoví: „V časopise Rampa.“ Chápete ten rozdíl mezi gagem a komedií?
- XY Ne. Počkejte, kam jdete?
- NS Už dvacet minut jsem nenapsal ani řádku.
- XY Víte, co mi o vás řekl režisér Mike Nichols? Že prý jiný dramatik na vašem místě by si pořídil haldu nových obleků, začal by žít náramně společensky a snažil by se, aby byl v celostátní anketě vyhodnocen jako nejpopulárnější osobnost roku. Vy prý místo toho dřete od rána do večera.
- NS Já vlastně nikdy nezačínám psát s úmyslem napsat komedii. Vždycky nejdříve promyslím všechny tragické rysy postav.
- XY A najednou je z toho legrace.
- NS Právě.
- XY V příštích letech byste se mohl zapsat do historie divadla. Zatím jste si vysloužil nálepku mistrovského klauna. Mohl byste se však stát velkým dramatikem....
- NS Nebo taky klaunem, který se pokouší stát se velkým dramatikem. Ale....
- XY To nejsmutnější slovo na světě je právě to—„ale.“ Žili šťastně až do smrti—ale....
- Neil Simon má nač si vzpomene, víc než dvacetileté šťastné manželství, dvě dcery na nejlepších školách, peněz jako málokdo—ale....
- NS Mám rád hry se šťastným koncem.

Z časopisu TIME

(převzato z programu Městských divadel pražských č. 293)

Neil Simon, autor hry „...vstupte!“, patří k nejúspěšnějším současným americkým dramatikům. Už od dětství snil o tom, že bude lékařem, ale když ukončil Newyorskou a Denverskou univerzitu začal se svým bratrem Dannym psát skeče a revuální pořady pro televizi – a uvízl drápkem. Se svou prvou divadelní hrou s pozoruhodným názvem „Hele, zatrub na tu svou trumpetu“ nebo také „Hele, vysmrkej si tu svou frkolu,“ napsanou v roce 1958 díru do světa neudělal. Druhou hrou, kterou začal psát hned nato, dokonce vzdal. Teprve po dokončení úspěšného libreta k muzikálu „Malé já,“ který měl premiéru v roce 1962 na Broadwayi, se k ní vrátil, a ta založila jeho slávu. Byla to hra „Bosé nohy v parku,“ jedna z nejúspěšnějších amerických her první poloviny šedesátých let, která se rozletěla do celého světa. U nás ji uvedlo v sezóně 1965/66 Divadlo S. K. Neumanna v Praze.

Také další Simonova hra „Podivný pár“ byla mimořádně úspěšná, a to jak u diváků, tak i u seriozní divadelní kritiky, což je shoda celkem dost vzácná a neobvyklá. Neil Simon však neusnul na vavřínech, naopak, obohacuje repertoár divadel každoročně novou hrou: mezi jinými „Apartmá v hotelu Plaza,“ „Poslední ze žhavých milenců,“ dramatisaci Čechovových povídek „Dobrý doktor“ a řadou dalších.

Najít příčiny, proč mají Simonovy komedie na Západě takový pronikavý úspěch, není nesnadné. Divadelního, ale i filmového a televizního diváka, který touží po humoru, na jedné straně ubíjejí tisíckrát opakovaná veseloherní klišé operetního typu a na druhé straně na něj útočí groteskní, odlidštěná hrůza černého humoru a absurdních komedií, také už ovšem bůhvípokolikáté odvařená a překopírovaná. Je celkem pochopitelné, že si jednoho krásného dne řekne: dost! a rozhodne se pro komedii, která se netváří duchaplně a podivně, kde je kus obyčejného života, tak jak jej zná, kde je kus prosté lidskosti, účast s osudem druhého a navíc originální situace. Kdybychom se chtěli přidržet shawovského rozdělení komedií na „příjemné“ a „nepříjemné“, pak jsou Simonovy hry rozhodně spíš „příjemné“. A to je asi příčina sympatií, které jim diváci všude projevují.

Neil Simon dovede zachytit ve svých komediích osudy obyčejných lidí naší současnosti s diagnostickou přesností zkušeného psychologa. Jako dramatik dovede objevit v zdánlivě všedních příbězích básnický působivý dramatický náboj lidských citů, nálad, osobních i společenských konfliktů. S intelektuální břitkostí postihuje lidské

nitro, jako nadaný a zkušený dramatik jemně odměřuje dávkování chápající shovívavosti a ostrého pohledu na lidské malichernosti. Jeho náměty jsou nejen svědectvím myšlenkového a citového světa dnešní Ameriky, ale v určitých analogiích připomínají soukromé osudy nás všech, kteří žijeme v nervózně zvichřeném rytmu tohoto století.

Hra „... vstupte!“ měla svou světovou premiéru v prosinci 1972 v New Yorku na Broadwayi. Neil Simon v ní neobyčejně komediálním způsobem ukazuje nemilosrdný společenský rub někdejší slávy dvou bývalých hvěz kabaretu a vaudevillu. Pod veseloherní slupkou je však ukryto jádro kritického pohledu na dnešní americkou společnost. I v této hře je patrná Simonova snaha pochopit tuto společnost v celé její šíři složitosti prostřednictvím hlubšího pohledu do soukromí obyčejných lidí, prožívajících své všední radosti i starosti v každodenním zápase často o tu základní pozici, která člověku v tomto světě náleží.

S Williem Clarkem a Alem Lewisem se setkáváme v situaci, kdy se oba ocitají mimo společenské dění, kdy cítí, že jim docházejí síly a kdy se nechtějí smířit s tím, že s nimi společnost přestala počítat. Takové poznání je pro každého, ale pro umělce zvláště bolestné a deprimující. Když pak pro televizní seriál o hvězdách kabaretu natáčí po létech svůj kdysi nejparádnější komický skeč, jsou vedle sebe nervóznější než kdy jindy a zdá se, že se už ani jejich osobní vztahy nemohou urovnat. Oba však brzy pochopí, jak společný a podobný je jejich osud. A najednou zpod roušky zdánlivého nepochopení a trucovitosti se objevuje jejich pravé nitro, jejich tajené a ryzí přátelství. S vědomím toho, co mohou očekávat od společnosti, v níž převládají sobecké a konzumní zájmy, vystupuje dvojnásob na povrch nahlas nepřiznaná čistota jejich upřímného osobního vztahu.

Příbuznost osudů Willieho a Ala a společenskou kritičnost posiluje i obecněji platný generační problém, kdy staří nejen v umění, ale i v osobním životě v takovéto společnosti začínají překážet. Oceněním práce ve své době známých umělců je v podstatě osamocení, pocit nevyřčené křivdy a dožívání ve vzpomínkách na zašlou slávu.

„... vstupte!“ je vynikající komedie, plná hlubokých lidských podtextů, pohybující se na nejzazší hranici prolínání veselého i vážného. A snad právě proto její smích dvojnásob očišťuje.

OSOBY A OBSAZENÍ

WILLIE CLARK / KAREL NONNER

AL LEWIS / JAROMÍR ŠNAJDR

BEN / JAN GRYGAR

ASISTENT REŽIE / KAREL POLIŠENSKÝ

OŠETŘOVATELKA / EVA KLÁNOVÁ

TELEVIZNÍ REŽISÉR / IVAN HOLUB

KONFERENCIÉR / JAROMÍR HUSÁK

PACIENT / BŘETISLAV RYCHLÍK

SESTRA / REGINA RAZOVOVÁ

Inspicient / Jana KOVÁŘOVÁ

Text sleduje / Truda KRÁLOVÁ

Zvuk / František MARKÁČZ

Scénu a kostýmy zhotovily dílny DPM pod vedením mistrů A. VOBOŘILA a J. JINDRY. Osvětlení a stavby kolektiv vedený V. TOPINKOU, Z. THUŘEM a E. ERNESTEM.

Návrh kostýmu Miloně Kališe

Vydalo Divadlo pracujících v Mostě k 3. premiéře sezóny 1980/81. Umělecký ředitel Vladislav Chudlaský. Program připravili: František Šíma, dramaturg (textovou část) a Jan Růžička, šéf výpravy (výtvarnou část). Zřizovatel Severočeský KNV Ústí n. L. Veškerá práva k provozování tohoto díla zastupuje DILIA Praha. Vytiskla Severografia Most n. p. závod 07 Most. Povolovací číslo 233/80-703/16
Cena výtisku 1,50 Kčs.